

**SUGESTII PE MARGINEA UNOR COMENTARII
(TIGHINA, vara 1992)**

Anatolie BUCUCI
locotenent - colonel, magistru în șt. militare,
Academia Militară a Forțelor
Armate Alexandru cel Bun

Stanislav COVALSCHI
doctor în științe istorice

Rezumat: *În ciuda multor încercări de soluționare a conflictului transnistrean și a contribuției din partea țărilor garante, mediatorilor și observatorilor, încheierea etapei militare nu a însemnat sfârșitul confruntării dintre părți.*

Cuvinte-cheie: *Separatism, Transnistria, cazaci-mercenari, agresori, genocid, falsificarea faptelor, Polemică, realitate obiectivă.*

Abstract: *Despite many attempts of Transnistrian conflict settlement and support from the guarantor countries, mediators and observers, the cease of fire did not mean the end of confrontation between the parties.*

Introducere. Analiza documentelor cheie și a etapelor procesului de negocieri care a început după semnarea de către Republica Moldova și Rusia a înțelegerilor cu privire la încetarea conflictului armat din vara anului 1992 arată, că timpul a lucrat în favoarea Tiraspolului mai curând, pentru că le-a permis liderilor regimului separatist să câștige experiență în autogovernare și să folosească situația de conflict ca modalitate de mobilizare a populației, lărgirea bazei sale sociale și consolidarea puterii politice. În acest context polemica dintre A. Munteanu și I. Dnestreanschi joacă în favoarea separatiștilor transnistreni, din motivul falsificării evenimentelor istoriei contemporane naționale ce sunt greu sau chiar imposibil de confirmat din pricina interzicerii accesului la arhivele transnistrene a savanților din R. Moldova.

Metode aplicate și materiale utilizate. În procesul de elaborare a articolului, au fost utilizate următoarele metode de cercetare: istorice, metoda analizei, sintezei, metoda comparativă. În calitate de materiale științifice au

fost utilizate lucrările istoricilor din R. Moldova, participanții conflictului transnistrean și lucrările adversarului politic – separatist I. Dnestrianschi.

Introducere. În amintirile colonelului dr. Anatol Munteanu, *Sacrificiu și trădare. Războiul de secesiune din Republica Moldova (1990-1992)*, București, 2005, în cap. al IX -lea *Campania în Tighina*, sunt expuse viziuni proprii a evenimentelor într-o formă declarativă, emoțională. De inexactitate căruia s-a folosit I. Dnestreanschi, în trecut adversar militar - separatistul, infanteristul, milițianul - cum se prezintă, care în studiul său: *Кампания в Тигине. Приложение 3, (Жертвоприношение и предательство. Война на разделение в Р. Молдова 1990 -1992. Перевод с румынского на русский язык с комментариями, курсив)* își expune viziunea sa la mersul conflictului armat.

Voi încerca să-mi expun viziunea personală față de unele evenimente, să precizez și posibil cu ajutorul faptelor să dezmețesc unele incorectitudini expuse de autorii A. Munteanu și I. Dnestrianschi.

Rezultatele obținute și discuții. Așadar, pe marginea celor descrise pe pag. 2, în polemica dintre A. Munteanu și I. Dnestreanschi, consider că, cu armamentul acaparat de voluntarii moldoveni din unitatea militară de la Cocieri (80 pistol-automate AK, 20 pistoale, S.C.), **nu** a fost posibilă formarea rapidă a Armatei Naționale.

Amintim, că la 23 martie 1992, conform acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și mareșalul Șapoșnicov (Ministrul Apărării al Federației Ruse), toată tehnica și inventarul militar de pe teritoriul fostei RSS Moldovenești, trece sub jurisdicția R. Moldova, armamentul era destul de imens, însă majoritatea tehnicilor militare a fost demontată și scoasă din funcție conform ordinului comandantului Armatei a 14-a, generalului I. Netcecev (care singur recunoaște faptul dat). Iar la 1 aprilie 1992, conform ordinului Nr. 320 a lui B. Elțin, Președintele Federației Ruse, unitățile Armatei a 14-a de Gardă dislocate în Transnistria devin parte componentă a Ministerului Apărării F. Ruse. Contrariul acestor decizii nu a jucat rolul pozitiv și nu a permis formarea rapidă a Armatei Naționale, cum ne declară I. Dnestreanschi.

La începutul operațiunilor militare, mai 1992, Armata Națională a R. Moldova dispunea numai de 51 de ofițeri²⁶. Unitățile de infanterie nu dispuneau nici de 80% din efectivul de ofițeri, avioanele de la Mărculești au

²⁶ Косташ И., *Дни затмения. Хроника необъявленной войны*, Кишинев, Универсул, 2010, стр. 405.

fost lăsate în voia coartei și părăsite de aviatorii și efectivul tehnic. Unitățile de artilerie și depozitul de muniții din Ungheni au fost pur și simplu părăsite. În luna noiembrie 1990 de pe teritoriul R. Moldova au fost retrase de către militarii ruși 233 tancuri T-64 și T-54Б, 168 mașini blindate.

La 14 martie 1992, gardiștii în frunte cu I. Costenco, în prezența personală a lui I. Smirnov (liderul separatiștilor transnistreni), au devastat depozitul unității militare ruse de la Parcani, de unde au fost scoase: 1307 pistoale - automate AK și 1.5 milioane de cartușe la ele, 255 pistoale PM, 20 aruncătoare de grenade ПИГ. Munițiile rămase au nimerit în minele cazacilor mercenari.

În 2001 în centrul Moscovei, a fost grav rănit Deputatul Dumei de Stat al F. Ruse, I.Codzoev, arma a rămas la locul crimei, identificată după număr (pistol-automat AK), sa constatat că era arma furată în 1992 din unitatea rusă din satul Parcani²⁷.

Din luna noiembrie 1991 până în august 1992, din depozitele Armatei a 14-a ruse, gardiștii au primit 10951 de automate AK (din 46 mii, ce erau depozitate acolo), 1365 pistoale (majoritatea lor fiind modelul TT, solicitate de structurile criminale), 453 mitraliere, 262 aruncătoare de mine, 19 tancuri, 51 mașini blindate, 15,5 milioane de cartușe și echipament militar. Însuși I. Smirnov a semnat actul inventarierii date petrecute de militarii ruși, deja după terminarea operațiunilor militare în septembrie 1992²⁸.

Pe pag. 3, din polemica lui A. Muntean, I. Dnestreanschi declară, că până la 20 iunie 1992, Armata a 14-a nu a participat în conflictul militar, și numai după 23 iunie, când comandantul armatei devenit A. Lebedi, soldații ruși au participat în operațiunile militare de partea separatiștilor²⁹.

Comisia ONU a înregistrat faptul că la 19 mai anul 1992, pe pozițiile separatiștilor la Dubăsari se aflau deja tancuri, artileria armatei ruse. Membrii comisiei au fost martori oculari la deschiderea focului artileriei ruse asupra pozițiilor Armatei Naționale lângă satul Doroțcaia, unde a fost nimicit un pod plutitor cu polițiști moldoveni și muniții.

D-tale, I. Dnestreanschi, poate a uitat cum generalul în rezervă A. Macașov, la 19 mai 1992 în fruntea mulțimii de femei din Tiraspol (bună asociație de aliați - general rus și feministele transnistrene), a acaparat cu forța 9 tancuri și 4 mașini blindate din unitatea armatei ruse. Separatiștii numai în luna mai 1992 din depozitele armatei ruse au primit 14 mașini

²⁷ *Ibidem*, стр. 351.

²⁸ *К лету 1992 года в ПМР*, Веzi: Сайт 14-ой Гвардейской Общевоисковой Армии.

²⁹ *Днестрянский Иван, Кампания в Тигине. Приложение 3*, Веzi: www.artofwar.ru

blindate BTR-70, 2-BRDM, un tun D-30, 8 tunuri de calibru 85 mm, 10 tunuri de calibru 100 mm și 20 camioane militare.

Pe pag.5, unde este vorba de forțele beligerante, I. Dnestreanschi ne confirmă, că în Tighina, la momentul începerii operațiunilor militare active (vineri, 19 iunie 1992, ora 16.30) în oraș era dislocat numai batalionul doi de gardiști (cu efectiv, în total de 400 ostași), secția de miliție, unitatea teritorială de apărare. *În oraș tehnica de luptă la momentul oportun nu era!*, declară el, dar în altă anexă „Bătălia pentru Bender” (Сражение за Бендеры. План о котором не знали и не хотели знать), pe pag.3, dumnealui scrie, că în oraș, la momentul începerii luptelor, la data de 19 iunie, I. Costenco a mobilizat 3-4 mii de ostași. Gardiștii aveau 8-10 mașini blindate, mortare aruncătoare de mine de calibru 82 mm și 2 tunuri. Apoi unde este adevărul d-voastră I. Dnestreanschi?

Dumnealui, în polemica lui A. Munteanu, susține că “... tehnică militară, unități de cazaci în Tighina(pag.6) nu erau!” dar din altă anexă, unde I. Dnestreanschi este redactor și cenzor. Atamanul de cazaci, Vladimir S. ne comunică, că în ziua de 19 iunie, personal șeful gărzii separatiste Șt. Chițac l-a trimis să lupte la Tighina. Atamanul a adunat 31 de cazaci, care au și participat la apărarea Comitetului Executiv orașenesc Tighina, de cazacii grupei lui Driglov, ce luptau în oraș, ne comunică deputatul Parlamentului R. Moldova, G. Volovoi.

Cum luptau cazacii în Transnistria, citiți amintirile atamanului E. Медведев „Кровавое Лето в Бендерах” (записки походного атамана).

Pe pag. 9, d-nul I.Dnestreanschi confirmă, că Armata Națională folosea artileria grea în luptele din oraș, aducând pagube spațiilor locative³⁰.

Eu afirm cu toată responsabilitatea, că în noaptea de pe 19 spre 20 iunie 1992, podul strategic ce unea Tighina cu Tiraspolul era apărat de militarii Armatei Naționale în frunte cu colonelul L.Carasev, care a folosit numai aruncătoare de grenade (ППГ) și numai contra tancurilor ce veneau din Tiraspol, trei din care L. Carasev personal le-a nimicit.

Colonelul L. Carasev a fost primul cavaler al Ordinului *Ștefan cel Mare* primit pentru campania din Tighina și primul căruia decorația nu ia imînat-o Președintele Țării M. Snegur, fapt excepțional în practica etichetului ceremonial statal.

³⁰ Костаș И., *Дни затмения. Хроника необъявленной войны*, Кишинев, Универсул, 2010, стр. 405.

Cum *lucra* artileria grea separatistă, ori rusă (cine mai știe la moment), în zilele de 19 iunie am simțit-o personal. Pe pag.12, I. Dnestreanschi ne comunică că: în ziua de 20 iunie două tancuri cu simbolica rusă luptau deja în Tighina „Ele nu erau ale armatei ruse!”, afirmă el³¹.

Permiteți să vă întreb – Atunci, ai cui erau ele? În altă anexă, el ne informează, că tancurile ruse luptau contra Batalionului de tancuri din România, cu echipaje române,... care s-au strecurat cu mult mai înainte de 19 iunie în oraș pentru a examina terenul de luptă.

Știți bine doar, că Armata Națională nu dispunea (din păcate) de tancuri, în general și în particular la Tighina!

Dezvăluindu-vă polemica, perzînd logica expunerii faptelor ne comunicați pe pag. 13, că în Tighina, la data de 21-23 iunie lupta numai un tanc separatist, ceva mai jos, în text, deja ne comunicați de șase tancuri. Pe pag. 15...*bandiții-voluntari* deformau gloanțele calibru 5,45 mm, pentru a produce răni mai grave. Dl-le Dnestreanschi, oare nu știți, că voluntarii erau înarmați la 100%, cu pistoale automate AK, de calibru 7.62 mm?, pe care le foloseau și separatiștii din cauza cantității suficiente de cartușe de acest calibru! (personal tot așa am procedat).

Deja pe pag. 19, d-voastră deveniți brutal, trecând la personalitatea autorul cărții A. Muntean, pe marginea cerea polemizați. Cel mai frumos epitet este - *lașul colonel A. Muntean*. Ultimule 6 pagini nici nu are rost de amintit, ... *Fasciștii români au întreprins un genocid slavonilor ce locuiesc pe malul sting al Nistrului*.

D-tale I. Dnestreanschi, infanterist și milițian, cum vă prezentați - cu armamentul produs în Rusia, de muncitorii ruși, voi însuși ucideți moldovenii și ruși ce trăiau în Transnistria, apoi cine a dezlănțuit genocidul propriului popor?

Ați venit în ospeție nepoftiți și dictați reguli personale!

În altă anexă, redactată de I. Dnestreanschi „Operațiunile militare în or. Bender. Mărturiile participanților” la finele amintirilor date, ne comunicați datele despre copiii ce au decedat în timpul luptelor în Tighina (Valerii Chiricenco de 14 ani, Ivan și Natașa Bragorencu, Alexandru Licov de 11 ani, uciși de schijele unei mine, când se jucau în curte și Alexei Spânu născut în 1975, ucis de frontişti), *ne învinuiați de calomniile date!* Aveți dovezi oficiale, că atunci când gloanțele și obuzele zburau haotic, anume noi

³¹ *Ibidem*, стр. 351.

am fost vinovații de tragediile date? Singur mărturișiți „că au fost uciși când se jucau în curte!” și aceasta în timpul operațiunilor militare intense! Unde le-au fost părinții, care consider eu, trebuiau să aibă grijă de proprii copii?

Reproșurile date, le re-adresez vouă, separatiștilor și liderului vostru criminal I. Smirnov, care a săvârșit un atentat de stat, separând o parte componentă a unui stat suveran la acel moment și pentru care fapt trebuia tras la răspundă penală!

Separatiști vă rog evenimentele și faptele reale de mitologia separatistă, doar știți, că milițian (cum vă numiți), că dreptatea există numai una.

În anexa „Puciul locotenent-colonelului I. Costenco”, d-voastră I. Dnestreanschi, mi-l prezentați pe I. Costenco ca pe un erou național, îi îndreptățiți faptele și deciziile criminale³².

După spusele lui I. Dnestreanschi (în anexa - *Anatema lui M. Bergman*) reiese, că devastarea de către gardiștii lui I. Costenco a eșaloanelor cu tehnica militară rusă ce a venit din Germania este un fapt destoinic.

*...Armamentul confiscat este vândut, ca pe banii alocați, să se producă armament(!) pentru apărare, și este bine, pentru că, el (Costenco), salariza muncitorii uzinelor din Tighina, care trebuie să-și hrănească familie!*³³.

Nonsens! Armamentul modern se vindea, iar din banii primiți era produs alt armament. Nu văd logica d-voastră I. Dnestreanschi! Mai mult ca atât, declarați, că o parte considerabilă din banii primiți de la structurile criminale din Tighina, I. Costenco le folosea pentru apărarea orașului, dar la 19 iunie, în oraș tehnica de luptă nu era, declarați d-voastră, apoi ce fel de apărare fără tehnică, fără armament, fără efectiv de luptă. Unde-i tehnica produsă la uzinale din oraș?

Nimeni nu neagă profesionalismul lui I. Costenco, îi stimează 3 ordine primite în Afganistan, dar omoruri neîntemeiate, jafuri, fărădelegi care le-a continuat și în Transnistria, asta și a fost cauza pentru care a fost exterminat de pământeanul său I. Smirnov (ambii sunt din Extremul Orient). I. Costenco nu a fost unicul, și consider că a decedat, fiind jertfa unor circumstanțe suspecte și misterioase.

Nu-i cadavru, nu-i nici anchetă penală.

³² Днестрянский Иван, *Кампания в Тигине. Приложение 3*, Vezi: www.artofwar.ru

³³ Днестрянский Иван, *"Путч" подполковника Костенко. Факты и причины. Приложение 5*, Vezi: www.artofwar.ru

La 17 decembrie anul 1992, la secția stării civile din Tighina a fost înregistrată moartea lui I. Costenco, dar mai știe cineva? Posibil o înscenare, poate e viu pe undeva, pe meleagurile Rusiei.

Pe pag.61, în polemica lui A. Munteanu, unde Tatiana M. , își expune durerea sufletească, perzînd soțul la 7 iulie, (când deja forțele militare au fost retrase, dar se mai împușca) care a fost reținut de gardiștii lui I. Costenco, numai pentru că avea în buzunar lei moldovenești, și dispărut în închisoarea batalionului doi al gardiștilor din Tighina. D-ta I. Dnestreanschi scriai, (**citez toata fraza**) ... Arestat *întemeiat* (!), însa ce s-a întâmplat mai târziu, și se poate oare de învinovătit de dispariția persoanei date, pe însuși I. Costenco? ³⁴, (apropo, persoana dispărută, a luptat în Afganistan ca și I. Costenco).

Cum luptau gardiștii cu propriul popor, cunoaștem! Pe pag.65, în polemica lui cu A. Munteanu, în amintirile gardistului Andrei G. citim ...ne apropiem de beci (probabil lupta undeva pe teren), aruncăm 2 grenade, explozii, țipete, gemete, ne coborâm în beci, când coala, populația pașnică se ascundea³⁵.

Anexa „Puciul lui I. Costenco” I. Dnestreanschi îl publică recent și uimitor faptul, că de la falsificarea vădită a faptelor și evenimentelor, de la epitetele - *agresori moldo - români, bandiți-voluntari și călăii polițiști*, autorul ajunge la concluzia „...că cu așa falsificare a faptelor - viitor nu vom avea, că reunirea totuși e necesară, dar numai când la putere nu vor fi liderii ce conduc la moment... Cine nu vă permite să începeți procesul? doar declarați, că Transnistria este un stat democrat, cu conducere profesională!

Generalul A. Lebedi la 8 iunie 1994 în interviul ziarului ”Moldova Suverană” afirmă că,... Majoritatea din conducerea Transnistriei există pe contul conflictului, și în afara lui nimic nu reprezintă...

Domnule I. Dnestreanschi, suntem oponenti, și vom rămâne, dar mai răspundeți la o întrebare: Ce ați obținut în acești 23 de ani de independență și suveranitate virtuală?

Economia Transnistriei se menține cu ajutorul dotațiilor umanitare din Rusia (pe care o parte O. Smirnov, feciorul liderului separatist pur și simplu le-a furat). Majoritatea populației Transnistriei au cetățenie rusă, ucraineană, moldovenească, iar pensiile veteranilor le plătește tot Rusia. Viitorul copiilor voștri, ca și ai noștri, nu-i stabil și nici clar în timpul apropiat.

³⁴ Днестрянский Иван, *Анафема Михаилу Бергману. Приложение 7*, Vezi: www.artofwar.ru

³⁵ Днестрянский Иван, *Кампания в Тигине. Приложение 3*, Vezi: www.artofwar.ru

Unsprezece întreprinderi din Transnistria produc armament. La uzina „Pribor” se produc aruncătoare de mine, sisteme reactive BM-21; la uzina „Electromaș”, „Metalorucav” se produc pistoale PM Makarov, TT, PSM, automate AK, AKM; uzina „Electroaparatura”, „Kirov” - aruncătoare de grenade *Muha, Gnom, Vasilioc, Duga*, aruncătoare de mine *Katran*³⁶. care sunt vândute separatiștilor din Caucazul de Nord, și de care cad jertfă confrății voștri - ostașii al Armatei Federației Ruse.

Concluzie. La moment, când Statele Europene s-au unit într-o Comunitate Unică, cu infrastructură unică, la noi, (fosta URSS) merge un proces diametral opus - fărâmițare în regiuni autonome, cătune suverane!

Avem exemplul din istoria Rusiei, dezmembrată în cnezate, 300 ani poporul rus a fost sub jugul și dominația nomadă a *Hoardei de Aur*. Și numai când s-a unit, a obținut independență și dezvoltare multilaterală.

Noi îl avem pe Ștefan cel Mare și Sfânt, care a apărat suveranitatea noastră în decurs de jumătate de secol.

Eu consider, că a venit timpul să dezvăluim evenimentele conflictului obiectiv.

Deschideți arhivele (savanții din R. Moldova nu au acces la documentele perioadei conflictului armat de pe Nistru), ca opinia publică, singuri să-și facă concluziile privind evenimentele tragice a conflictului armat Transnistrean.

³⁶ Косташ И., *Дни затмения. Хроника необъявленной войны*, Кишинев, Универсул, 2010, стр. 354.